

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ,
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ &
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 4 / 2017

Αρ. Πρωτ.: 18045

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Τ.Κ. : 101 87 Αθήνα
Τηλέφωνο : 213 2161428
Fax : 210 5237254
e-mail : tke@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δ/ση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα: Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτή.

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτ. 3967/7-3-2017 ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή από την Βουλευτή κ. Κατερίνα Μάρκου, με θέμα: «Χρήση δελφινιών και άλλων κητωδών για θεραπευτικούς λόγους», σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Στο άρθρο 16, κεφ. στ, του Ν.3868/2010 (ΦΕΚ 129/Α' /3-8-2010) «Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και λοιπές διατάξεις», καθιερώνεται η αξιοποίηση και η χρήση σκύλων βοήθειας για τυφλά άτομα και άτομα με αναπηρίες.

Ως σκύλος βοήθειας ορίζεται ο εκπαιδευμένος σκύλος οδηγός τυφλού και ο σκύλος βοηθός ατόμων με αναπηρίες.

Με το εν λόγω άρθρο, γίνεται πρόβλεψη για την ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης σκύλων βοήθειας για το σκοπό αυτό, που δύναται να συμβάλλουν στην αυτονομία, στην ένταξη και στην αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρίες γενικότερα.

Επιπρόσθετα, στο άρθρο 33 του Ν. 4238/2014 (ΦΕΚ 38 Α') «Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας (Π.Ε.Δ.Υ.), αλλαγή σκοπού Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και λοιπές διατάξεις», καθιερώνεται η αξιοποίηση ζώων σε προγράμματα πρόληψης, θεραπείας και αποκατάστασης προβλημάτων σωματικής, ψυχικής και νοητικής υγείας σε επίπεδο παροχής Π.Φ.Υ. Το εν λόγω άρθρο διαμορφώθηκε ύστερα από εισήγηση των Δ/σεων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και Δημόσιας Υγείας, κατόπιν προτάσεων και κατάθεσης σχετικών υπομνημάτων των φορέων: α) Σύνδεσμος Θεραπευτικής Ιππασίας Ελλάδας, β) Ελληνικό Κέντρο Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Σκύλων Οδηγών και Κινητικότητας Τυφλών και Σκύλων Οδηγών και Κινητικότητας Τυφλών και Σκύλων Βοηθών για ΑμεΑ «Σκύλοι Οδηγοί Ελλάδος» και γ) Ελληνική Κτηνιατρική Εταιρεία (ΕΚΕ).

Από τα εν λόγω υπομνήματα διαμορφώθηκε η σχετική εισηγητική έκθεση (συνημμένο 1), η οποία επισημαίνει, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, τη δυνατότητα αξιοποίησης κατοικίδιων ζώων και ζώων συντροφιάς, σε διάφορες μορφές θεραπείας.

Επισημαίνεται ότι, στην εν λόγω θεσμική ρύθμιση γίνεται η σχετική πρόβλεψη για την αξιοποίηση μόνο των ζώων συντροφιάς και κατοικίδιων ζώων καθώς και των σκύλων βοήθειας (όπως προαναφέρεται στην ενότητα Α), σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπει ειδικότερη νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των ζώων.

Ως προς το σχεδιασμό των ενεργειών για τη διαμόρφωση και έκδοση της σχετικής Κοινής Υπουργικής Απόφασης (παρ. 2 του άρθρου 33), στην οποία θα καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των εν λόγω προγραμμάτων και μεταξύ άλλων τα είδη και τα κριτήρια της επιλογής των διαφόρων τύπων ζώων (κατοικίδια και συντροφιάς), που θα συμμετάσχουν σε αυτά, αναφέρεται ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες συγκέντρωσης και αξιοποίησης σχετικού υλικού που θα συμβάλλει στην έκδοση της εν λόγω ΚΥΑ.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Βουλευτή κ. Κ. Μάρκου

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Υπουργού

2. Τμήμα Νομ. Πρωτοβουλίας, Κοιν. Ελέγχου & Κωδικοποίησης

Α. ΞΑΝΘΟΣ

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Τα τελευταία πενήντα χρόνια η συμβολή των ζώων συντροφιάς στη ζωή των ανθρώπων γίνεται μέσω εξειδικευμένων μεθόδων παρέμβασης οι οποίες αναφέρονται ως Υπηρεσίες - Παρεμβάσεις διαμέσου των ζώων (Animal facilitated activities). Τέτοιου είδους παρεμβάσεις με τη βοήθεια των ζώων έχουν γίνει σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία, όπως είναι η γενετική, η βιολογία, η αναπτυξιακή ψυχολογία, η ψυχανάλυση, η νοσηλευτική, η ιατρική και η κτηνιατρική. Οι παρεμβάσεις αυτές κατηγοριοποιούνται ως εξής: α)θεραπεία με τη βοήθεια των ζώων - animal assisted therapy-και σε β)επικουρική παρέμβαση των ζώων σε ανθρώπινες δραστηριότητες - animal assisted activities-.

Η θεραπευτική προσέγγιση με τη βοήθεια των ζώων είναι εφαρμοσμένη θεραπευτική μέθοδος που χρησιμοποιεί τα ζώα για να λύσει ή να βελτιώσει καθημερινά ή χρόνια ανθρώπινα προβλήματα. Περιλαμβάνει την παρουσία ενός ζώου στο άμεσο περιβάλλον (ιδιωτικό ή δημόσιο) ενός ατόμου ή μιας ομάδας. Κύρια χαρακτηριστικά της είναι ότι υπάρχουν συγκεκριμένοι στόχοι για κάθε άτομο ή ομάδα και μετρήσιμα αποτελέσματα. Η εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων γίνεται από εξειδικευμένα άτομα - ιατρούς, νοσηλευτές, ψυχολόγους, κτηνιάτρους και με τη βοήθεια ειδικά εκπαιδευμένων εθελοντών. Η επικουρική συμβολή στη θεραπευτική παρέμβαση των ζώων σε συγκριμένες δραστηριότητες αφορά τη δυνατότητα βοήθειας με την παρουσία μετά από επιλογή, ειδικά εκπαιδευμένων ζώων.

Σκοπός είναι να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των συγκεκριμένων ομάδων, όπως είναι για παράδειγμα οι τυφλοί ή οι άνθρωποι με κινητικά προβλήματα και άτομα με ψυχονοητικές διαταραχές.

Διεθνείς οργανισμοί εκπαίδευσης και πιστοποίησης για θεραπευτικές παρεμβάσεις με ζώα (όπως η Delta Society), αναφέρουν και τα άλογα ως ζώα συμμετέχοντα σε προγράμματα θεραπευτικής παρέμβασης, γεγονός που αποτελεί ένα ξεχωριστό και ιδιαίτερο τμήμα των θεραπευτικών παρεμβάσεων και φέρει τον ιδιαίτερο τίτλο Ιπποθεραπεία, Equine facilitated therapy.

Έναν αιώνα αργότερα από την ίδρυση των πρώτων παιδιατρικών νοσηλευτικών ιδρυμάτων, σημαντικός αριθμός μελετών έχει δείξει ότι η παρουσία των ζώων συντροφιάς σε παιδιατρικά νοσοκομεία, ιδρύματα, σχολεία και παιδικούς σταθμούς έχουν αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Τα ζώα αναφέρονται ως εξαίρετοι βοηθοί μάθησης από τους θεμελιωτές των παρεμβάσεων με ζώα ιδιαίτερα στα

παιδιά, στη βελτίωση τόσο της φυσικής κατάστασης της υγείας όσο και στην υποβοήθηση ίασης των ασθενών - παιδιών. Μελέτες ανέδειξαν την επίδραση μικρών κουταβιών σε ασθενείς παιδικής ηλικίας, την παρέμβαση κατοικίδιων ζώων και πουλιών στη ψυχολογική υποστήριξη παιδιών μειωμένης αυτοπεποίθησης, καθώς και τη θετική συνεισφορά (με την παρέμβαση ζώων ως βοηθών), στη ψυχοθεραπεία ιδρυματικών παιδιών.

Ανάλογα προγράμματα έχουν αναπτυχθεί σε διάφορες χώρες, με σκοπό να βοηθήσουν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και διάσπαση προσοχής και τα αποτελέσματά τους ήταν πολύ ενθαρρυντικά. Αντίστοιχες μελέτες έχουν διεξαχθεί για τα οφέλη της θεραπευτικής παρέμβασης με ζώα σε σημαντικό αριθμό μονάδων υγειονομικής περίθαλψης. Έχει διαπιστωθεί ότι η παρουσία ζώου κατά τη διάρκεια ιατρικής εξέτασης ρουτίνας σε παιδιά ηλικίας 2-6 χρόνων βελτιώνει τον καρδιακό ρυθμό και μειώνει την αρτηριακή πίεση. Οι μελέτες σχετικά με θεραπευτικές παρεμβάσεις ζώων σε παιδιά, έδειξαν ότι η παρουσία των ζώων είχε σαν αποτέλεσμα την ελάττωση του stress και του άγχους στη διάρκεια μια τυπικής ιατρικής εξέτασης.

Διάφορα προγράμματα με σκύλους που εφαρμόστηκαν σε εφήβους με προβλήματα προσαρμογής και αντικοινωνικής συμπεριφοράς έδειξαν εντυπωσιακά αποτελέσματα στη μείωση του θυμού και της οργής και έδωσαν στα παιδιά την ευκαιρία να επανενταχθούν στο σχολικό τους περιβάλλον. Επίσης σε άλλες μελέτες που έγιναν σε παιδιά με κινητικά προβλήματα παρατηρήθηκε βελτίωση στην κινητικότητα, καλύτερος συντονισμός και έλεγχος των κινήσεων τους.

Συγκριτικές μελέτες έγιναν για περιπτώσεις οικογενειακής βίας και κακοποίησης και σύνδεσης αυτής με παράλληλη κακοποίηση των κατοικίδιων ζώων. Σε άτομα που έχουν υποστεί κακοποίηση επίσης έχουν αναπτυχθεί προγράμματα επανένταξης με τη βοήθεια ζώων. Το χάιδεμα του σκύλου μειώνει τους δείκτες του stress. Έχουν καταγραφεί ακόμα θετικά αποτελέσματα παρέμβασης με ζώα σε παιδιά με αυτισμό. Περιλαμβάνουν αύξηση των θετικών δεξιοτήτων, την ελάττωση της απόσυρσης και την αύξηση της επικοινωνίας. Επίσης επιτυγχάνεται η χρήση από τα παιδιά αυτά του παρόντα χρόνου, της ικανότητας να ακούν και να παρακολουθούν πολλαπλές οδηγίες που οδηγούν σε σύνθετους στόχους, καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Παράλληλα έχει αναφερθεί η κατανόηση συναισθημάτων και η μάθηση να ακολουθούν τα παιδιά κοινωνικούς κανόνες και να συνειδητοποιούν το πώς οι πράξεις τους επηρεάζουν τους άλλους. Η θεραπευτική βοήθεια των ζώων έχει

μελετηθεί στην αντιμετώπιση παιδιών με προβλήματα λόγου, αναστολές, απόσυρση ή ψύχωση. Παρεμβάσεις με ζώα έχουν γίνει σε παιδιά με πρόβλημα διαταραχής ή ελλειμματικής προσοχής, υπερκινητικότητας και επιθετικότητας. Έχουν χρησιμοποιηθεί επίσης σε προγράμματα παρέμβασης με ζώα, δελφίνια (ανοικτής θάλασσας ή ενυδρείων) γαϊδουράκια και ζώα παραγωγικά, οι παρεμβάσεις αυτές έχουν μελετηθεί τόσο σε ενήλικες όσο και σε παιδιά με κινητικά ή ψυχολογικά προβλήματα.

Τα τελευταία χρόνια άρχισαν να χρησιμοποιούνται και ζώα άγριας πανίδας σε προστατευμένο περιβάλλον (ζωολογικοί κήποι, εθνικοί δρυμοί, “ειδικά χωριά εντός αστικού περιβάλλοντος”) για προγράμματα θεραπευτικών παρεμβάσεων με ζώα ιδιαίτερα στα παιδιά. Προγράμματα παρέμβασης με ζώα έχουν γίνει σε παιδιατρικά τμήματα χρόνιων παθήσεων και ειδικότερα σε ογκολογικά τμήματα με σκοπό τη συμβολή στη θεραπευτική αγωγή με την επίδραση κυρίως στο ψυχισμό των παιδιών που πάσχουν από χρόνια νοσήματα και νοσηλεύονται για μεγάλα χρονικά διαστήματα στο νοσοκομείο.